

	str.
<i>Obsah:</i>	1
Editorial	2
Oprava a omluva	3
Společenská kronika	
Jubilanti - 4/2009	4
Pozdrav z Bratislavy	4
Aktuality	
Zajímavost	5
Pozvánka na výstavu	5
K poučení	
Malovaný kraj	8
Co je dobré vědět I.část	10
Folklorní (i jiné) akce	
Strážnice 2009	13
Folklorní magazín	16
Malé svatební povídání	17
Folklór po Janíkovsku	20
Hornácké slavnosti	21

Editorial

Milí krúžkaři,

scházíme se po prázdninách , abychom zase odpočati s chutí naladili na společnou notu.

Děkuji těm, kdož si i v parných letních dnech, svádějících k lenošení, našli čas na vypracování příspěvků do tohoto čísla. Náš redakční tým o prázdninách také nezahálel a pokusil se připravit toto další číslo tak, aby se v něm neopakovaly chyby, jež vykazovalo číslo minulé. Nejspíš jste si všimli, že u některých příspěvků (hlavně starostových) došlo k podivnému rozkouskování textu na stránce. V případě stati Zdeňka Smělíka zase na konci jedné stránky vypadla půlka věty (prostě ji při posunu „sežrala“ šablona, do které se musí text zformovat- to ona totiž umí, aniž si toho všimnete). Způsobily to poslední korekce před tiskem, které text prostorově posunuly (což mě bohužel nenapadlo znovu zkontrolovat). No, chybami se člověk učí (dělali jsme to poprvé!) a nadále se snad nebudou opakovat. Omlouváme se autorům „postižených“ příspěvků i čtenářům. Teď to zkusíme dělat trochu jinak, tak snad už to bude dobré (i když –tvory omylnými zůstaneme napořád).

Možná byste ale mnozí nevěřili, jak náročné mohou být i zdánlivě jednoduché procedury...

(A počítač někdy „ukáže svú hlavu“.)

Co se ovšem ještě nestalo? Nečekaně jsem v termínu uzávěrky prodělala operaci odtržené sítnice (letos mám vůbec smůlu), která značně zhoršila mé pracovní podmínky. Přesto jsem nechtěla odkládat vydání tohoto čísla na později (mnohé by ztratilo na aktuálnosti), tak jsem to s nosem přilepeným na obrazovce nějak splácala, zbytek dořešil Mirek (ten se navíc rozhodl opět zařazovat fotky, které bude tisknout jiným způsobem a snad to bude lepší).

Tak když najdete nějaké nedostatky, velkoryse je přehlédněte. A vězte, že slepou šéfredaktorku si nemůže dovolit každý...

A jaké změny mě v průběhu léta napadly?

Na základě intervence strýca Kučery vyhlašuji „změkčení“ svého (předtím kategorického) požadavku odmítání příspěvků v rukopisné podobě. Autorům nad 75 let jsem ochotna je přepsat - v naději, že to nebude do každého čísla po 10

stranách víceméně nečitelných textů... Mladší si to zajisté dokáží vyřešit nějak jinak.

Také mně stále vadí to podepisování zkratkami (a já jsem údajně-dle autorského zákona-povinna to respektovat) – nechcete se přestat stydět vyjevit svou identitu? A potěšila by mě autorská iniciativa z řad taneční složky – ať pořád nepiší ti samí. Uvažuji o zařazení nových rubrik. Máte-li sami nějaké náměty, nápady a přání, uvítám !

Jiřina Lacinová

*

Oprava a omluva

V minulém čísle (Krúžkozor 84) došlo k chybě na str. 7 v článku Z.Smělíka o Fr.Sušilovi : poslední věta dole na stránce „*Po příchodu do Brna, jako student časově i finančně omezen, sesbíral*“ ... - další text vypadl a má pokračovat- „*v období prázdnin v okolí svého rodiště dosti značnou sbírku lidových písní. Když...*“ -a pokračuje text další strany.

V 1.odstavci na str.8 nemá být slůvko „*Kdo?*“, které zde uvízlo po jazykové korekci.

Neporušený příspěvek naleznete na našem webu (www.kruzek.cz).

Autorovi se zdvořile omlouváme.

Redakce

*

Společenská kronika

Jubilanti - 4.čtvrtletí 2009

Říjen:	Chrastilová Ludmila Hebronová Marta
Listopad:	Stöhr Jan, Ing., CSc.
Prosinec:	Barták Kurt, Ing., CSc. Skalníková Drahomíra

Blahopřejeme!

24.10.	70
28.10.	50
17.11.	80
16.12.	70
30.12.	70

*

Pozdrav z Bratislavy

Milá novopečená šéfredaktorko,
s potěšením a obdivem jsem dostala Váš Krúžkozor,
"rozběh" se vydařil a a držím Vám palce, ať Vás do-
provází jen samé úspěchy !!

Zdravím Vás i všechny krúžkaře

MUDr.Jana Omelková, Bratislava

*

Aktuality

Zajímavost

Koncem května si u ministerstva vnitra podala žádost o registraci Česká pirátská strana. Informoval o tom server Novinky.cz. Podle svých internetových stránek se chce nová politická strana účastnit již předčasných parlamentních voleb na podzim letošního roku. Jejím cílem je změna autorských práv (pro nás vcelku zajímavé).

VZ

*

Pozvánka na výstavu

Výstava s názvem „Víte-li pak, jak sedláček obilíčko seje“ se koná v Paláci šlechtičen, Kobližná 1, Brno v době od 9 - 17 h, v úterý až pátek, do 10. října 2009. Hlavním exponátem výstavy je pluh, jímž oral císař Josef II.

Připomínám, že k této události došlo r. 1769 u Slavíkovíc - dnes součást Rousínova, při staré (císařské) silnici z Brna na Vyškov - cestou císaře na vojenské cvičení do Olšan u Olomouce a do polské Nisy (císař se v tuto dobu poněkud nudil, neboť Marie Terezie ho k vládě příliš nepouštěla).

- Pro zajímavost připomínám, že nedaleko od místa orby směrem na Brno, na Staré Poště - dnes restaurace a museum bitvy u Slavkova, se nacházel střed monarchie. Šlo o střed poštovní. Zde se přeskupovaly zásilky i osoby z hlavních poštovních cest spojujících Budapešť s Prahou a Vídeň s Krakovem a Haličem.

Dále se poblíž po 40 let tvořily dějiny Evropy. Císařovna Marie Terezie založila samostatný úřad, který měl na starosti zahraniční politiku monarchie. V jeho čele stál od r. 1753 Václav Antonín kníže Kounic-Rietberg, šlechtic sídlící na slavkovském zámku (nachází se jižně za terénní vlnou).

Kounicovým nejvýznamnějším státnickým činem byla změna orientace habsburské zahraniční politiky. Obratně využil svých konexí a v květnu 1756 uzavřela

Slovácký krůžek v Brně

habsburská monarchie s Francií konvencí o neutralitě. Nově uzavřená aliance se osvědčila v tzv. sedmileté válce, jež vypukla ještě roku 1756 a v níž bojovala habsburská monarchie spolu s Francií a Ruskem proti koalici Pruska a Anglie. Jako výraz rakousko - francouzského spojení prosadil sňatek arcivévodkyně Marie Antoinetty s francouzským následníkem trůnu. Dožil se však i popravky tohoto královského páru. Mezi knížetem a Marií Terezií to mnohdy jiskřilo. Kníže byl totiž veselé povahy a rád si připil!

V r. 1770 byl pluh zavinen do rudého sukna a předán stavům Markrabství moravského. Od r. 1862 se nachází v Moravském zemském muzeu v Brně. Jde o nejstarší zachovalý pluh.

- Technicky dokonalejší pluh používal před kněžnou Libuší Přemysl Oráč. Soudím tak podle pomníku ve Stadících (nacházejí se JZ od Ústí nad Labem v oblasti tzv. Sudet - někteří historikové odtud odvozují německý původ Přemyslovců) připomínajícího tuto událost. Obrázky obou pluhů si můžete porovnat na internetu. V r. 1883 se pluh stal hlavním exponátem na světové výstavě ve Vídni a také tu jako jediný přežil požár sálu oradel (naštěstí u něho stála stálá bezpečnostní služba).

Výjev orajícího císaře se stal námětem ilustrátorů, malířů, grafiků i medailérů po jedno století.

Ke stému výročí orby byla vydána pamětní medaile.

Foto: 8. srpna 2009, na počest 240. výročí vyoraní císařské brázdy ve Slavíkovcích, vyoral starosta Rousínova v Hodějicích brázdu ruchadlem – foto internet

Obraz Carl Maria Thuma s námětem orajického císaře byl r. 1898 vyznamenán Velkou medailí, nejvyšším vyznamenáním Královské bavorské akademie výtvarného umění za celkové provedení.

Lidová čítanka moravská, v kapitole Z doby národního obrození Moravy poukazuje, že Josef II. si získal orbou oblibu selského lidu na Moravě a byl spojován s bájným králem Ječmínkem (kopíroval akci svého švagra, francouzského dauphina (mladého následníka trůnu) Ludvíka, který si takto získal značnou popularitu ve Francii).

Ironií osudu je, že přes svoji popularitu na Moravě Josef II. neuměl česky (češtinu se museli učit až jeho následníci na trůně). Jeho jediná česká věta zněla poněkud pepně („Polib mi p....“).

Tento císař uzákonil ve školní reformě (z roku 1777) normy chování, jimiž se řídíme dodnes. Je logické, že uzákoněná pravidla odpovídají potřebám monarchie. V následujících republikách (a demokraciích) se již nenašla dostatečná silná autorita, která by tato pravidla změnila!

Na přání Marie Terezie měl událost orajického císaře připomínat pomník. Tak řešili všichni zaangažovaní úkol, jak se zavděčit panovníci s minimálními náklady.

Již v r. 1770 postavil majitel panství Václav Lichtenstein pomník z cihel a jílu vysoký 2,6 m. V roce 1804 z něj zůstala jen zřícenina.

V témže roce 1770 postavila pomník rovněž obec. Šlo o balvan z pískovce v podobě hraničnicku s nápisem. Tento kámen byl v r. 1788 zničen (přeražen).

R. 1804 postavili pískovcový pomník Moravští stavové v podobě 17 m vysoké stěly se dvěma nápisy na černém mramoru. Po 21 letech se pomník rovněž rozpadl. Obraz tohoto pomníku včetně pohledu na místní obce Rousínov, Slavíkovice a Rousínovec od Franze Richtera se dnes nachází ve sbírce Lichtensteinů ve Vaduzu. Tento obraz byl v r. 2007 zapůjčen na výstavu v Rousínově i přesto, že Lichtenštejnsko neuznávalo existenci České republiky (v důsledku sporu o státem zabavený majetek Lichtensteinů v hodnotě asi 100 mil. Eur).

V pořadí 4. pomník z r. 1835 od Moravských stavů měl železnou konstrukci. Byl 6,6 m vysoký, nahoře zakončen pozlaceným orlem s rozepjatými křídly. Na bocích byl popis události v němčině, latině a češtině. Pomník je zobrazen na dobových fotografiích. Tento pomník zničili r. 1920 legionáři vracející se z Ruska. Z jeho kamenů pak postavili pomník u místní školy pro své spolubojovníky padlé v 1. světové válce. Rovněž k novému pomníku přenesli zdobený železný plot.

Jen na dohled od tohoto pomníku, v části obce zvané Budín, stával statek rodičů sběratele Františka Sušila. Statek vyhořel a místní občané si materiál rozebrali na své domky.

Dosud poslední pomník (připomínající druhý pomník věnovaný obcí) byl odhalen v r. 1995. Impulsem bylo nalezení původní litinové desky z předchozího pomníku

pod uhlím v jednom sklepe v Blansku (zde byla také původní deska odlita). Na pomníku - balvanu - se nachází replika nalezené desky (originál desky je rovněž vystavován v Paláci šlechtičen).

Podle lidové pověsti je v základním kameni pomníku spousta peněz a víno, a to je příčinou zkázy předchozích pomníků. Protože spodní část pomníku nebyla dosud rozebrána, čeká poklad stále na svého objevitele.

VL

K poučení

Malovaný kraj

Miroslav Hebron

Prázdninové číslo Malovaného kraje (č.4) přináší opět řadu zajímavých článků.

V úvodu pokračuje Dr. Romana Habartová ve svém seriálu o liturgickém roku v obrazech Františka a Josefa Hány z Blatnice pod Sv. Antonínkem. V této druhé části se věnuje měsícům červenci a srpnu v liturgickém mezidobí.

V červenci byl hlavní událostí náboženského života svátek slovanských věrozvěstů sv. Cyrila a sv. Metoděje (5.7.) a s ním spojená pouť na Velehradě, na níž přicházeli poutníci nejen z celé Moravy, ale i z Čech, Slezska a Slovenska..

Druhým významným červencovým svátkem je svátek sv. Anny (26.7.), která jako matka Panny Marie a babička Ježíšova bývala častým motivem obrazů Hánových. Ze srpnových liturgických svátků patří mezi nejvýznamnější svátek sv. Vavřince (10.8.), jehož život znázornil František Hána na jednom ze svých obrazů v celém

příběhu. Římský jáhen Vavřinec rozdal všechn církevní majetek chudým, aby se nedostal do rukou hrabivého císaře Valeriána. Ten dal za trest Vavřince umučit na rozžhaveném rožni.

Dva dny po sv. Vavřincovi má svátek svatá Filoména, pomocnice při neplodnosti, patronka lidí zoufalých, ztracených a nacházejících se v beznadějně situaci. Posledním ze srpnových liturgických svátků, které se objevují na obrazech Franiška a Josefa Hánových, je Umučení sv. Jana Křtitele (29.8.).

Tak jako v minulém, jsou i v tomto čísle úvodní a druhá strana obálky věnovány fotografiím obrazů k výše uvedeným liturgickým svátkům z díla Františka a Josefa Hánových.

Peter Futák se v dalším ze svých článků o historickém vývoji území jihovýchodní Moravy věnuje osobě Matúše Čáka Trenčanského. Ten jako uherský palatin ovládal na přelomu 13. a 14. století nejen strategické hrady Trenčín a Holíč, ale i některá moravská panství v těsné blízkosti uherských hranic. S jistotou mezi ně patřilo Veselí nad Moravou a s velkou pravděpodobností také Bánov a Kunovice. S velkými obtížemi ho z území jihovýchodní Moravy vytlačil až Jan Lucemburský za vydatné pomoci Jindřicha z Lipé v r. 1315.

Velmi fundovaně pojednal o legendárním hornáckém primášovi Jožkovi Kubíkovi ve svém článku Antonín Mička. Majstr Jožena, jak byl na Hornácku za svého života mezi hudeci a zpěváky tento hrubovrbecký rodák oslovován, začal hrát na housle od svých šesti let a v patnácti už primoval rodovou muziku Lipárů z Hrubé Vrbky. Postupně se učil od tehdejších uznávaných muzikantů jako byla muzika Ňorkova, myjavští Dudíci a hlavně velický primáš Martin Miškeřík. Se všemi také příležitostně a později i pravidelně hrával, než si v r. 1936 založil vlastní muziku. Jako první na Hornácku zabudoval do své muziky cimbál, se kterým se seznámil během působení na vojenské službě v Humenném a v Michalovicích. Za dobu téměř 40 let hraní si Joženova muzika osvojila svůj typický hudební projev a získala zvuk, podle kterého ji většina milovníků slovácké cimbálové muziky pozná už po několika málo tónech. Majstrovy cifry jsou dodnes svojí originalitou a způsobem hraní téměř nenapodobitelné a jeho přístup k interpretaci Hornáckých či Myjavských písní zůstává pro mnohé dnešní muzikanty vzorem a inspirací. Magdalena Múčková představuje ve svém článku „Z koreňů strom“ čtenářům další z renomovaných slováckých cimbálových muzik, Hornáckou muziku Petra Mičky (název se mění podle dané sestavy na cimbálovou, hudeckou, malou hudeckou, gajdošskou či štrajch), která v tomto roce zaznamenala 10 let činnosti. Muziku, jejímž primášem je náš příznivec Petr Mička, tvoří volnější formace mladých muzikantů, kteří mají většinou již zkušenosti z hraní v jiných cimbálových muzikách. Svým pojetím muzika dokazuje, že je jí blízký spíše tradiční hornácký hudební projev, avšak k interpretaci přistupuje svým vlastním typickým způsobem,

nesnaží se pouze o napodobení starých horňáckých muzik. Jak napovídá název loni vydaného CD této muziky, je to skutečně košatý strom, vyrostlý z hlubokých kořenů.

www.malovanykraj.cz

Co je dobré vědět než začnete zpívat - I. část

Václav Linhart

Pěvecká technika

Výzkum v oblasti fyziologie hlasu dochází často k odlišným závěrům než co tvrdí různé staré pěvecké školy o kinetice, zdraví hlasu, ideálním zvuku a hlasové vytrvalosti. Proto je dobré postavit školu na vědeckých poznatcích bez starých nepravdivých mýtů a tradic.

Takovou školu vyučuje Cathrine Sadolin z Dánska. Její technika funguje bez ohledu na žánry a nepoškozuje hlasivky. Cathrine rozděluje všechny zvuky, kterých je lidský hlas schopen, do čtyř modů, kterým říká neutral, curbing, overdrive a belting. Zjednodušeně:

Neutral je hlas, který vznikne, když zpíváme hodně potichu. Můžeme zpívat i dyšně. Je to relativně otevřený tón, v nižších polohách slabý, ve vyšších polohách může být i silnější, jako třeba vysoké tóny klasicky školených sopranistek, když zpívají nad c3.

Curbing (držení na uzdě) je zvuk lehce “krytý”, trochu “kovový”.

Overdrive (přehnaný, uhnaný) je zvuk, který vydávají nejčastěji fotbaloví fanoušci při fandění (zní hodně drsně a tvrdě).

Belting (řemenový) je ostrý, ječivý zvuk, kterého dosáhnete tak, že vytvoříte tzv. twang (nosovku).

Každý modus má svou vlastní hlasitost. Na stupnici od 1 do 10 je neutral mezi stupněm 1-4 a uslyšíte ho při tichém hovoru. Curbing má hlasitost 4-7 a zní to, jako když mluvíte nahlas. Overdrive je jako když člověk nahlas křičí, třeba když volá "HEJ!!!" (znáte radu: „to nevyzpíváš, to musíš vyřvat!“). Belting je jako ječení, ostré a výrazné (falzet). Jak overdrive, tak belting jsou hlasitostí stupně 7-

10. Každý modus má i další omezení, týkající se samohlásek ve vysokých polohách. V modu neutral můžeme zpívat všechny samohlásky, ale zbylé mody mají každý ve výškách svoje vlastní vokály. Když třeba v overdrive zazpíváte anglické "a", jako je ve slově "bat", vede to k napětí kolem hrtanu a hlas nebude fungovat správně. Dokonce se můžete rozkašlat. Totéž se stane, když v modu belting zkusíte zpívat třeba "o". Znamená to, že musíme modifikovat samohlásky. Legrační je, že změněných samohlásek si člověk nevšimne, neboť jsme na jejich modifikaci zvyklí, čekáme ji a nepřijde nám to.

Uvedli jsme, že každý z modů má svou vlastní hlasitost. Takže třeba modus neutral nejde dohromady s hlasitým zpíváním, naopak belting se neslučuje se zpíváním potichu. Tím zpěvák získává na dynamice spoustu výrazových prostředků. S dynamickými skoky se pak můžeme vyrovnat například pomocí mikrofonu. Nic z této teorie není nepřirozený způsob použití hlasu. Všechny způsoby lidé běžně užívají.

To, co tradiční techniky nazývají hlasovými zlomy, je v této teorii prostě změna modu. Pokud člověk zůstane v jednom modu, s mícháním rejstříků se vůbec trápit nemusí. Ale aby měl člověk dost hlasité spodní tóny, musí použít curbing a pak se přesunout do modu neutral. To není hlasový zlom. Jde to udělat neslyšně, i když je to těžké. Tenhle zlom pro neklasické zpěváky tak důležitý není, mohou v modu curbing zůstat, nebo se přesunout do modu belting. Tato technika znamená větší možnosti práce s hlasem. Když člověk rozumí tomu, co se děje, je snadnější přejít od šeptání ke zpívání a odtud třeba k ječení a zase zpátky třeba v jediné větě.

Hlasu prospívá dostatek spánku, správná životospráva a kladně působící pracovní prostředí. Ke studiu zpěvu, ke cvičení je třeba přistupovat v dobré pohodě. Každé nepříznivé rozrušení se projeví záporně i na mluvním hlasu. Dobrá hlasová technika nestačí k překonání indispozice. Je třeba se před výkonem nejprve uklidnit. Pomáhá i čerstvý vzduch a zavedení pomalého hlubokého dýchání.

Desatero hlasové hygieny

- 1) Zpívejme vždy ve vyvětrané, nepřetopené, akusticky vyhovující místnosti. Nezpívejme příliš dlouho, mezi zpěvem uplatňujme účelné přestávky. Výhodné je zpívat několikrát denně, ale v kratších časových úsecích.
- 2) Nepřepínejme hlasovou sílu ani při zpívání, ani při mluvení. Zpívejme, ale nekřičme.

- 3) Nepoužívejme narážení tónu ani při zpívání, ani přimluvení. Nezpívejme v hlasové indispozici (při katarrech, kašli apod.). Šetříme se po chřipce a po angíně (hlasové ústrojí je velmi oslabeno). Při lehčí rýmě můžeme opatrně zpívat, raději však slabě a šetříme se zvláště ve výškách.
- 4) Ve velkých parnech nejezme zmrzlinu a nepijme studené nápoje.
- 5) Nezvykejme si před zpěvem na zbytečné odkašlávání naprázdno, namáhá se tím hrtan a překrvují sliznice.
- 6) Dodržujme pitný režim, který zajistí správnou vlhkost sliznic. Neustálé pití vody však nepomůže (zejména, jde-li o nervozitu). Pak je daleko úspěšnější suchá chlebová kůrka, která podnítl tvorbu slin. Mentolové (větrové) bonbóny sliznice vysušují a čaj sliznice stahuje.
- 7) Otužujme se. V příznivém počasí je také velmi zdravý zpěv v přírodě.
- 8) Nekuřme. Kouření způsobuje zahleňování průdušek a drsní po něm sliznice. Ještě snad horší než kouřit je pobývat v zakouřeném ovzduší. Kouření se na změnách hlasu projevuje vždy.
- 9) Udržujme při zpěvu přiměřenou dynamiku vycházející z individuálních dispozic.
- 10) Nešetřeme hlas šeptáním. Šepot vzniká třením vzduchu o okraje hlasivek a sliznice se pak překrvují. Také snaha zpívat neustále pianissimo, aby se „šetřil“ hlas, nevede k dobrým výsledkům. Přirozené je nechat hlas projevit na střední síle jeho dynamického rozsahu a z této dynamické proporce pak vycházet k nacvičení přirozeného, nenásilného, znělého pianissima i forte.

V příštím čísle: Na co se často zpěváci ptají

Použitá literatura: Alfons Verreit -Complete Vocal Technique, Alena Tichá - Učíme se zpívat

Folklorní (i jiné) akce

Strážnice 2009 (26.-28.6.)

Miroslav Dostál

Když jsem si letos na internetových stránkách přečetl program MFF Strážnice 2009, ihned mne zaujal pořad „Strážnická svajba“. To jsem ještě netušil, jak velkolepě Strážničané tento pořad pojmu. Už když jsme dorazili do Strážnice na místo určení, kam jinam, než k Mírkovi Stanislavovi, cítili jsme, jak celá Strážnice „Svajbou“ žije.

„Podívejte, jak pěkně mám vyšitú kordulu,“ řekl Mírek a ukázal nám součást slavnostního kroje s ručně provedenými detaily. Kroj mu opravdu velmi slušel. Pro neznalého čtenáře doplňuji, že Mírek je kamarád a pěvec mužského sboru Slováckého krúžku, ale především rodilý Strážničan a nadšený folklorista, který již několik let poskytuje azyl mnoha členům našeho krúžku. Ale nejenom jim. Protože je Mírek Stanislav i výborný vinař, zahájili jsme náš pobyt ve Strážnici v jeho sklepě degustací vín při zpěvu písní. Je to již tradice.

Páteční večerní program měl tři odlišné pořady. Zahajovací pořad nás zavedl do Luhačovického Zálesí. Lyricky pojatý pořad byl plný pěkných krojů, precizně zatancovaných tanců a čistě zazpívaných písní. Není jistě nutno připomínat výraz souboru Kašava. Ze sólových tanečníků upoutala Markéta Pavlišťiková svým vyzrálým tanečním projevem, ale pozornost jistě zaslouží i členové našeho spolku, vystupující v rámci svých mateřských souborů Malé Zálesí Luhačovice, Přemek Janík a J. Matůš.

Po hudebním pořadu J. Plocka, věnovanému rozmanitým zvláštnostem hudby jiných krajín, zakončil oficiální páteční program pořad „Tance a tanečníci Slovenska“. Mne osobně pořad velmi mile překvapil folklórním pojetím slovenských tanců, kde místo profesionálních exhibicí plných „vyhazovaček“, předvedl ukázky jemně provedených tanečních a tanečně pěveckých čísel zahrnujících dosti autentická pojetí od rómského folklóru přes tradiční Těrchovou, zbojnický Hajdúk až po vynikající předvedení guralských tanců asi dvanáctiletým Viktorem. Škoda jen, že závěr pořadu překazil přivalový déšť. Ještěže máme dobré ubytování u Mirka.

Foto: Alena Janíková

Sobota je hlavní festivalový den. Pro mne je zahájení sobotního dne spojeno s návštěvou skanzenu který mne láká především svým neopakovatelným prostředím jako stvořeným pro setkání s kamarády. Také strážnické víno, podávané ve vinných búdech, především Frašták, dotváří kolorit slovácké vesnice. Frašták je stará odrůda, která je charakteristická výraznou kyselinkou, dodávající vínu svěží plnou chuť a není nikde jinde, než ve Strážnici.

Ale přejdeme raději k programu. Mimo tradičního jarmarku řemesel lze ve skanzenu zhlédnout komornější pořady od dětských pěveckých přehlídek až po programové „třešinky“ určené zarputilým folklóristům.

Letos takové „třešinky“ byly dvě. Ta první byla věnována hornáckému primáši Martinu Hrbáčovi u příležitosti jeho 70. narozenin a uváděla pěknou publikaci „Zahrajte ně Majstre“. Knižka byla k zakoupení na místě a Martin ji zájemcům ochotně opatřil autogramem. Druhý komorní pořad pojednával o problematice zbojníků, lapčků, ale i jejich pronásledovatelů – portášů. Pořad byl doplněn ukázkou dobové výzbroje portáše a byl efektně zakončen střelou z předovky používané při chytání zbojníků.

Souběžně s programem ve skanzenu probíhaly rozřadovací a později finálové boje soutěžících chlapců ve slováckém verbuňku. Soutěž o nejlepšího verbíře je ve Strážnici fenomén, který vykazuje trvale se zvyšující zájem jak za strany diváků, odborné veřejnosti, ale i nebývalý zájem soutěžících. Důsledkem těchto skutečností je vynikající úroveň a vyrovnaná konkurence, která přinesla zajímavé až strhující momenty při předvádění tohoto nádherného tance. Příznivci Slováckého krúžku v Brně mohou být hrdi na to, že strážnická soutěž verbuňku je spjata s brněnským Slováckým krúžkem, ať již účastí odchovanců krúžku v odborné porotě (Petr Vozár, Mirek Vymazal), ale především se jménem Jana Miroslava Krista, který spoluzaložil a rozvinul strážnickou tradici soutěží ve verbuňku a lvím podílem se zasloužil o zapsání verbuňku na seznam UNESCO. Současně s finálovými soutěžemi ve verbuňku probíhal ve městě pod vedením našeho kamaráda a externího člena mužského sboru Jana Hořáka tradiční průvod Strážničanů. Svědkové svorně konstatovali, že taková podívaná na průvod tu už dlouho nebyla. Bohužel nemůžeme být všude. Nicméně bohatost krojů Strážnicka jsme mohli obdivovat při sledování hlavního večerního pořadu „ Strážnická svajba“ .

Ve zcela zaplněném amfiteátru Bludník se rozvinulo představení, které kdysi zpracovával Slávek Volavý a které po létech oprášila za podpory snad všech Strážničanů T. Pálenská. Pořad ve zjednodušující zkratce podal většinu tradičních svatebních zvyků, předvedl ukázky strážnických tanců a písní. Byl okořeněn pozičním humorem a vtipnými dialogy. Drobná vada na kráse bylo pouze horší ozvučení některých dialogů.

Pořad, který měl několik „nej“, by si zajisté zasloužil ocenění. Jeho přínos vidím v prezentaci stále více zapomínaných zvyků v komplexní ukázce krojů nejenom samotné Strážnice, ale též okolních vesnic. Poskytl fascinující podívanou s pěkným přednesem písní i tanců.

Ještě malá poznámka. Dověděl jsem se, že na pořadu se podílel úctyhodný počet 180 účinkujících, byl připravován od podzimu, ale zkoušky byly jenom 4. Tak to tedy klobouk dolů!

Také druhý večerní pořad si zaslouží pozornost. Podání zbojnické tematiky parodujícím způsobem až na pokraj žánru za použití ve folklóru netradičních prostředků však alespoň na mne působilo osvěžujícím dojmem, i když jsem zpočátku několikrát polkl naprázdno.

Zasvěcenci ví , že Strážnice nekončí oficiálním programem, ale že plynule pokračuje při různých muzikách v parku až do rána, nebo do zničení sebe sama. Ale to již je jiná kapitola.

Folklorní magazín (ČT 2 9:25 - sobota 27.června)

– lze shlédnout na: www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10096307226-folklorni-magazin/

Staročeské máje

(převzato v gramaticky budoucím čase z doby upoutávky na pořad)

Poberounský folklorní festival Staročeské máje patří k největším folklorním festivalům ve Středočeském kraji. Letos se konal v takto institucionalizované formě podesáté. Proto lámal rekord hned několikrát - poprvé se konal hned v šesti obcích dolního Poberouní: Černošicích-Mokropsích, Hlásné Třebani, Mníšku pod Brdy, Letech, Všeradicích a Karlštejně. Zúčastnilo se ho více než dvě desítky folklorních souborů, několik dechovek, cimbálovek, několik jinožánrových hudebních skupin (dixieland, country, trampská kapela, staropražská kapela) a dokonce jeden symfonický orchestr!

Za dobu konání festivalu se na něm vystřídala většina středočeských a pražských folklorních souborů, vystupovaly také soubory jihočeské, západočeské, občas severočeské, východočeské či moravské. Letos měly zastoupení i zahraniční soubory - ze Slovenska a z Řecka.

Bude doplněno i krátkým ohlédnutím za setkáním Slováckých krúžků v Huštěnovicích.

Závěr magazínu bude patřit mladému houslaři Tomáši Pospíšilovi. Absolvoval Základní uměleckou školu a dodnes je aktivním hráčem na housle, violu a kontrabas. Působil v cimbálových muzikách Pálava v Mikulově, Polana v Brně, Vonička a Vrchovjan v Havířově. Základní vojenskou službu absolvoval v orchestru Vojenského uměleckého souboru Ondráš v Brně. Nyní působí v cimbálové muzice Šmykňa a Friš v Ostravě.

V roce 1998 se vyučil s vyznamenáním houslařem v soukromém učilišti houslařského mistra Ing. Pavla Celého v Kyjově, v současné době působí v rámci své živnosti ve vlastním houslařském ateliéru v Ostravě a zabývá se výrobou, opravami, prodejem a výkupem strunných hudebních nástrojů a příslušenství. Mezi jeho zákazníky patří např. umělci Janáčkovy filharmonie Ostrava, Národního divadla moravskoslezského, Moravské filharmonie Olomouc a umělci různých hudebních seskupení z celé Moravy.

Marta Růžičková, dramaturg, Česká televize, TS Ostrava

zaslal VL

Malé svatební povídání

Božena Rosenbergová

I stalo se a nadešel den svatební, 4. červenec L.P. 2009, a berou se takto PT. :

Jiří Kroulík, vedoucí taneční složky SK Brno a Eliška Pospíšilová - oba první stárci Slováckého krúžku v Brně.

A že to bude svatba slavná, bylo znát již měsíce před ní, neboť ženich měl spoustu starostí, a s ním i celá taneční složka se zaobírala přípravami na svatbu a neměla čas ani náladu na jiné případné akce krúžku. A to mne požádala naše nová šéfredaktorka Dr. Lacinová o napsání těchto řádků a udeřila hřebíček na hlavičku: Mne, která je pověřenou pracovnící Péče o rodinu a děti OSP MMB: To víte, milí novomanželé, svým skutkem děláte radost nejen svým rodičům, ale i státu a ve Vašem případě i církvi svaté. Rodičům proto, že Vás řádně vychovali a mají Vás rádi, ale v dnešní době i státu, že se berete a od něj nežadáte a snad i v budoucnu nebude žádat žádné sociální dávky, a církvi proto, že jste věřící a že jste jí peníze přinesli. Důležité nade vše je, že berete svůj závazek vážně, a jste rozhodnutí žít v bázni Boží. Ale stát čeká netrpělivě na Vaše potomstvo, tak se nedejte zahanbit, vždyť právě výroba dětí je tak sladká..... Na tento zdravý počín však nezapomínejte ani později, a to pokud možno do vysokého věku, neboť je zdrojem zdraví duševního i fyzického. Ale dost již mého monologu a přízemních pravd a vraťme se k vlastní svatbě.

Den byl od samého rána prozářen sluncem, jen pásy se proudily potoky deště. Ten se ale záměrně vyhnul chrámu sv. Martina v Blansku, kostelíku to milému, skromnému, v horkém dni nadmíru příjemnému. I sv. Petr přeje dni lásky a dni svatebnímu. Pozvaní krúžkaři a svatebčané se šťastně scházejí, nechybí ani svatební matka a otec, dokonce ani ženich a nevěsta, a svatební obřad může začít. Špalírem krojovaných prochází důstojný pan ženich se svou paní matkou, svatebčané, závěrem pak šťastně usměvavá nevěsta v bílém se svým mladistvým otcem. Všem to nádherně sluší, v tento okamžik jsou povzneseni na duchu.

Ženský sbor zahajuje písní na Petrovských dolinách a potom již obřad plyne jako po másle. Slavnostní svatební obřad a proslov kněze, modlitby, něžný láskyplný slib novomanželů, polibek, navlékání prstenů. Prolínají zpěvy tanečníků o lásce, sólisty, primáše, mužského sboru za doprovodu CM krúžku, které v chrámě nádherně zní. Srdečná přání všech, i s vyjimečným a kouzelným pd Honzíka a Julinky Privarčákových - s nádhernými růžemi v rukou, kteří nevydrželi čekat na

své rodiče, až na ně přijde řada. A opět špalír krojovaných s několika civily při již uvolněném odchodu novomanželů.

Foto: Jiřina Lacinová

A světe, div se, úprk některých z řad SK. A brzy víme proč. Obligátní focení všech svatebčanů i krúžkařů na schodech kostela je záhy přerušeno dvojicí pánů z STB: „Ženichu, Jiří Kroulíku zatýkáme Vás .....“, nasazení klepýtek a už ho odvádějí, potíce se nadmíru v koženém kabátě a teplé bundě. Nepomáhá bránění tělem několika krojovaných žen. Eliško, zdá se, nezbyvají Ti než oči pro pláč. Ale můžeš se s ostatními jako veřejnost zúčastnit hlavního přelíčení soudu zde na místě. (Tož Fajovi, jako scénáristovi můžeš věřit). Slavný soude! Milý ženichu, obviňujeme Vás ..... a následuje sáhodlouhý výčet skutků ženicha spáchaných v době před svatbou, obvinění z nepřístojností slovuťnou státní zástupkyní Ing. Lucii D'Ambrozovou slovuťnému předsedovi trestního senátu Dr. Přemyslu Janíkovi, řádně oděnému jaksepatří do taláru (v dnešní době totiž předsedové v takovém horku jaksi zapomínají talár oblékat). Následuje důmyslná obhajoba Ing. Fajbuse (nebo ty role byly naopak?) a slavnostní vynesení rozsudku s výzvou k povstání všech přítomných. Pomíjím záměrně, jaké nepřístojnosti a narušování

řízení se dělo v průběhu trestního řízení z řad dřívějších milenek (stejného pohlaví, umně maskovaných), neboť tyto měly již být soudní stráží vyvedeny a nejen napomenuty, ale měla jim být vyměřena řádná pokuta. Tomuto předsedou nezvládnutému závěru však odpovídá i vynesený rozsudek: Odsouzenému se příkazuje zatančit vášnivé tango se všemi přítomnými milenkami. Eliško, probůh, koho Ty sis to vzala????? Tak to bychom měli. ...

(ale neboj Eliško, zvládneš to, chce to hodně silné nervy, spoustu tolerance, lásky a práce. Je to tak všude, v životě i ve folkloru, typický patriarchát: pánové pracně vymyslí, zorganizují, nakoupí a v dobrém případě i vydělají peníze a samozřejmě se zúčastní. A ženy zcela samozřejmě ušijí, vyšijí, vyžehlí, vyperou, uklidí, upečou, nazdobí, postarají se o děti i vydělají peníze a s úsměvem sobě vlastním se pak i zúčastní, pokud jsou pozvány).

A co my tetiny ?? Ochutnaly jsme drobunké chutné koláčky, i štamprličku jsme dostaly. Vracíme se do Brna částečně autem, částečně vlakem, horkem utrmácené.

My všichni bez rozdílu Vám, milí novomanželé Jirko a Eliško, oběma přejeme především lásku, zdraví a štěstí, a to když je, tak je i na prvním místě dostatek financí. Přejeme zdravé, krásné děti a radost z nich. Mějte se dlouho rádi, nezapomínejte nikdy na své rodiče. Vzpomínejte i na nás všechny v dobrém, na svůj Slovácký krúžek v Brně, kde jste si prožili své bezstarostné mládí ..... Ale šak se nelúčíme.....

*

Folklór po Janíkovsku

Jiřina Lacinová

Foto: Jiřina Lacinová

Vlastně to mělo být jen přátelské setkání – Alena nás všechny z ženského sboru pozvala na sobotu 11.7. na jejich starobydlou (snad z r.1625) a všemi směry úžasnou chalupu na Svitavsku (Březová – Pohledy). Už podruhé, předtím to bylo loni na jaře. Kdo nemohl přijet, má velkou škodu...

Všechno vyšlo jak podle pravítka – počasí, nálada, program, jídlo se nepřipálilo a vůbec.

Kromě záviděníhodných výhledů (fakt Pohledy!) ze samotné chalupy, krásně opravené v selském duchu, jsme se mohly rozhlédnout i z kostelní věže, kde ochotný a řečný pan farář ještě i extra pro nás rozezněl středověký zvon. Taky jsme v chrámové lodi zazpívaly, znělo to výborně.

Kulajda z pravých, čerstvě nasbíraných hřibů neměla chybu, ani ostatní bašty (dílo hostitelky i námi dovezené) nás neukolébaly natolik, abychom při dobrém vínku nespustily ty naše, některé už trochu pozapomenuté (chyběla holt Hůsková). Od

čilé a nadšené babičky Janikové jsme se dozvěděli (teď –i, byl s námi i Mirek L.) mnoho o historii obce i kraje.

A folklór se konal i pro veřejnost, poněvadž nás očekávali místní v blízké hospůdce, byla bezva nálada – škoda, že spoje nečekají.

Nakonec tedy zpívání víc než na nějaké oficiální akci, a určitě víc od srdce...

Velký dík, Janikovci, a necht' chalupa vzkvétá – i s vámi !

Hornácké slavnosti

Jana Omelková, Bratislava

Posílám vám, i když poněkud opožděně, pozdravy z Hornáckých slavností ve Velké nad Veličkou (17.7. - 19.7.2009). Je potěšitelné, že jsme se tu sešli s kamarády z brněnského Slováckého krúžku a taky ojedinele i s Pražáky. Byl tady starosta Mirek Hebron, Jarda Homola, Mirek a Hanka Dostálovi, Zdenka Vymazalová, Luděk Pecho a další.

Zahájení hornáckých slavností bylo v pátek 17.7. na Strážné hůrce a bylo věnováno nedožitým 100. narozeninám jednoho z hlavních iniciátorů Hornáckých slavností - Josefu Zemanovi, vynikajícímu zpěvákovi, tanečníkovi, muzikantovi ale taky písmákovi.

Program " Ore, šohaj, ore" moderoval s " hornáckou duší " jemu vlastní Dr. Antoš Mička a vystoupili v něm CM bratří Kubíků , zpěváci - pravnucci oslavence Josef a Martinka Slovákovi, Rodinná muzika - hráli vnuci a pravnucci oslavence a zpívali Anna Šajdlerová (dcera) a prasnynovci (Petr a Aleš Mičkovi) a taky HCM Petra Mičky se zpěváky Martinem Hrbáčem, Lubošem Holým, Martinem Zálešákem, Mužským a Ženským sborem z Velké a dalšími zpěváky a tanečníky. Závěrem pořadu zpívalo " kvarteto Mičků" – Antoš ,Eda, Petr a Aleš - a samozřejmě zazpívali jsme si i my.

První část programu byla za námi, to už se Velká oděla do tmy, ale prozářena Strážní hůrka pokračovala Rokem na dědině, který moderoval Dr. Jura Miškeřík, rovněž spjatý s tímto krajem tělem i duší. Proto jeho slova k jednotlivým částem

programu byla pro mne úžasným balzámem. V programu koncipovaném na jednotlivá období roku, jeho zvyky, tak jak se uskutečňovaly na dědině, předvedli zpěváci a tanečníci celého hornáckého regionu ze Súchova, Nové Lhoty, Hrubé a Malé Vrbky, Lipova, Kuželova, Javorníku a samozřejmě z Velké nádhrou oslavu tradic. A to už Strážná húrka burácela oprávněným potleskem.

Po skončení programu pokračovalo zpívání u jednotlivých CM, známí a přátelé si tu při slivoviče a vínu zazpívali táhlé aj štekklivé hornácké písničky, takže zábava pokračovala až do pozdních ranních hodin, my (jak je už výše zmíněno) jsme den zakončili u Mirka Stanislava ve Strážnici ve sklípku.

Sobotní slunné a teplé ráno začalo ve Velké tradičním jarmarkem lidových řemesel, kde v jednotlivých stáncích byla skutečně bohatá nabídka dřevořezbářských výrobků, ručně tkaných prostírání jednotlivých částí krojů apod. My jsem dali přednost na " úvod" dne chlazené domácí medovině pana Vorálka a pak jsem pokračovali ne celkem dietním programem (ale kdo by odolal?) domácí zabíjače, která byla vynikající. Dostálovi si potom nenechali ujít ani trdelníky. A to se už blížil další skvost hornáckých slavností : Zpívání pod hradbama (u kostela Sv. Maří Magdalény, kde se opět předvedli zpěváci a tanečníci i mladé CM z Lipova, Velké aj.) Vyvrcholením programu byla nádherná ukázka Svatby z Lipova v podání " originálních" dnes už manželů - Alenky s manželem (jinak členky a mé kamarádky Slov. krúžku z Brna) od "odebírky" až po " začepení". Naštěstí svatební zvyky už byly u konce, když se náhle se rozpršelo.

Jak my říkáme " co fčil a co potem" , tak jsme zakotvili v jedné z hospod, kde zábava pokračovala. Osazenstvo tvořila totiž hornácká omladina, každý tu měl husle a nádherné hlasy, tak jsem s Dostálovýma a Zdenkou probrali a taky se naučili " nový" repertoár hornáckých písniček. Dodatečně jsme až u Větráku zjistili, že hudci a zpěváci z hospody hrají v jednotlivých CM Hornácka.

Povzbuzení skvělým vínkem Mirka Dostála a " rozezpívání" jsme se přesunuli přes uličku do Kulturního domu, kde pokračoval pořad dětských souborů Hornácka - Dyž sem chodil do školy. Tu jsem si vzpomněla na začátky mého působení v souboru i na to, jak i ty nejmenší děti mají krásné hlasy (protože se doma zpívá), jsou pohybově přirozeně nadané, učí se lidové tance odmalička.

Právem byli oceněni velkým potleskem a velký dík patří jak vedoucím souboru - od Aničky Kománkové a Jury Šáchy, Renaty Galečkové až po Štěpánku Mínskou a taky CM.

Hornácké veselí pokračovalo a přesunulo se k " zlatému hřebu" programu Zahrajte ně majstre - věnovaný 70. narozeninám Martina Hrbáča. Všechno skvěle připravené, jubilant v dobré náladě muzicíroval i s CM, skvěle zpíval. Jedna písnička střídala druhou, počet písniček jednotlivých zpěváků (od Martina

Zálešáka, Luboše Holého, Jar. Hrbáče, Fr. Okénka a dalších) byl nekonečný. Program výborně a vtipně uváděl Martin Prachař, sám vynikající zpěvák. Nálada v Kulturním domě byla neopakovatelná, sál "praskal ve švíkoch" a ukončení bylo až pozdě v 2 hod. po půlnoci. V neděli skoro ráno jsme vyrazili na výlet do vinohradu Mírka Stanislava a jako dobrý hostitel nás provedl na Žerotín (vrch u Strážnice), kde byl krásný výhled na Pálavské vrchy a na Buchlov, a kde je taky dobře zachovalá kaple. Podle tohoto vrchu je pojmenovaná i známá strážnická písnička " Žerotín, Žerotín, na něm kríž vysoký".

Potom jsme už jeli přímo na Větrák do Kuželova, kde závěrečné pásmo Běda temu Janíčkov (uváděla Magdalena Maňáková) vystoupil Sboreček z Lipova, CM Petra Mičky, CM Lipovjan, vynikající zpěváci z Lipovjanu - Jan Karásek zatančil sedlácké z Lipova - a další hornáčtí hudci, zpěváci a tanečníci. Po programu u Větráku jsme si krátce zazpívali u jednotlivých CM a pak už loučení. Bylo to tak krásné, tak jak je krásné a neopakovatelné Horňácko.

Díky za energii, kterou tu vždy načerpáme.

P.S. Je k politování, že se ze Slov. krúžku Bratislava zúčastňuji sama - at' už jsou to Strážnické slavnosti nebo Horňácké slavnosti. Není potom zájem se naučit nebo zazpívat písničku tak, jak se opravdu zpívá. A třeba v Huštěnovicích, kde se konalo setkání krúžků, Slov. krúžek Bratislava zpívá hornáckou písničku Ej, lásko, lásko jako ženský sbor (což je úplně nepřipustné, protože je to písnička mužského sboru - viz Mužský sbor z Lipova).

Přejeme krásný slunný podzim a požehnané vinobraní

Na tomto čísle se podíleli : J.Lacinová, J.Pavlík, M.Dostál, R.Krejčí, autoři příspěvků.

Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Redakční uzávěrka příštího čísla je 30.11.2009.

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz